

Paragraf 156

Ärendenummer KS2020/351

Nedskräpningsmål till avfallsplan

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige

De föreslagna nedskräpningsmålen antas och läggs i Avfallsplan 2020-2030 och som gäller från och med 2020-11-01.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

De negativa effekterna av nedskräpning är många och täcker hela begreppet hållbarhet – konsekvenserna är miljömässiga, social och ekonomiska. I arbete med att minska nedskräpningen är det därför viktigt att ha en helhetssyn.

I ett miljömålsperspektiv berörs framför allt miljökvalitetsmålen God bebyggd miljö, Hav i balans samt levande kust och skärgård och Levande sjöar och vattendrag. Skräpiga miljöer upplevs som otrevliga och otrygga av många människor. Studier visar att nedskräpande områden lätt hamnar i en negativ spiral som leder till ytterligare nedskräpning och andra problem som skadegörelse. Städningen medför dessutom betydande kostnader för kommunen och skattebetalarna.

De tre vanligaste förklaringarna till varför vi skräpar ner är (enligt Håll Sverige Rent):

1. Sociala normer – vi gör som andra gör och om de skräpar ner utan att det får konsekvenser blir det en signal om att det är okej att göra så. Är det redan skräpigt på en plats så är det större risk att fler skräpar ner där.
2. Bekvämlighet – en av tre som skräpar ner säger att de gjort de för att det inte fanns någon papperskorg i närheten. Var femte säger att det berodde på ren slöhet. Även om vi tycker att det är fel att skräpa ner så är vi också bekväma.
3. Otydligt ansvar – även om de flesta håller med om att det är vårt eget ansvar att ta hand om vårt skräp finns det situationer när vi tycker att det är mer okej att skräpa ner. På en konsert eller match där vi vet att någon annan städar upp efteråt känns det mer okej att skräpa ner. Vi kan också tänka att det finns någon som kommer plocka upp vårt skräp på gator eller i en park.

Men vad är då skräp och nedskräpning? I *Naturvårdsverkets rapport 6551 – Strategiskt arbete för minskad nedskräpning* (vägledning för kommuner) står följande:

I vägledningen menar vi med begreppet nedskräpning:

- att slänga eller lämna föremål av olika karaktär på marken, t.ex. fimpar, godispapper, snabbmatsförpackningar, tuggummi, påsar, brukar, engångsgrillar, glas och plastflaskor etc. Även större föremål som t.ex. vitvaror, möbler och byggavfall omfattas, likaså organiskt avfall som t.ex. trädgårdsavfall.

Enköpings kommun har i dagsläget inte dokumenterat vetskap om var i kommunen nedskräpningen eventuellt är ett problem eller vilken typ av skräp som är det största problemet. För att kunna planera olika insatser exempelvis kampanjer måste en kartläggning göras för att få en ordentlig nuläges bild. Om vi har en nulägesbild så kan uppföljande skräpmätningar visa om de insatser och kampanjer som görs har effekt.

Varför mäta skräp? Skräpet får konsekvenser socialt, ekonomiskt och miljömässigt. Det förfular miljön, de kan skada människor och djur samt att det bidrar till otrygghet. Skräpmätningar ökar kunskapen om skräpet. Genom att möta skräp får vi ledtrådar om vilka åtgärder som behövs. På så sätt ökar också möjligheten att påverka aktörer som bidrar till nedskräpningen. Genom att mäta blir det också lättare att följa upp om åtgärderna har fungerat. Genom att mäta skräpet blir det också enklare att sätta upp och följa mätbara mål och se utvecklingen över tid. Mätningarna är också ett bra sätt att öka kunskapen om problemet hos allmänheten och uppmärksamma problemet. Resultaten kan användas som underlag för kampanjer och i kontakter med media.

Stiftelsen Håll Sverige rent har tagit fram metoder för skräpmätningar både för större tätorter, små tätorter, parker, valfritt område och för naturen.

Ärendets beredning

Avfallsplanen ska enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall (NFS 2017:2) innehålla en beskrivning av hur kommunen avser att arbeta för att begränsa och åtgärda nedskräpning. För detta arbete får inte intäkter från avfallstaxan användas, utan arbetet måste finansieras på annat sätt. Det åligger därför Enköpings kommun att beskriva sitt arbete med nedskräpning samt ta fram mål och aktiviteter..

Efter samtal med tjänstepersoner på samhällsbyggnadsförvaltningen arbetade kommunledningsförvaltningen fram ett förslag på delmål och aktiviteter till det övergripande nedskräpningsmålet 6.1 – *Nedskräpningen ska minska med 50 procent år 2030 jämfört med 2020*. Förslagen skickades ut till de två berörda nämnderna (Tekniska nämnden och Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden) den 21 april 2020. Båda nämnderna har inkommit med synpunkter. De inkomna synpunkterna har tagits i beaktande och förslaget arbetades om.

Förslaget med mål och aktiviteter för mål 6.1 ska läggas in i den antagna Avfallsplanen, se ärende KS2020/358.

Kommunledningsförvaltningens bedömning

Förslag på delmål och aktiviteter för mål 6.1 i Avfallsplan

Mål 6.1 Nedskräpningen ska minska med 50 % 2030 jämfört med 2020

Delmål

- Öka antalet skolor och förskolor som är med i Håll Sveriges rents skräpplockardagar (2019 var 9 skolor/förskolor anmälda). (Ansvarig nämnd är kommunstyrelsen med stöd av utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden och VafabMiljö)
- Presentera en mätbar lägesbild av nedskräpningen i kommunens tätorter, senast 2022. (Ansvarig nämnd kommunstyrelsen)
- Ta fram och anta en aktivitetsplan för minskad nedskräpning, senast 2023. (Ansvarig nämnd kommunstyrelsen med stöd av tekniska nämnden)

Aktiviteter

- Genomföra skräpmätningar i offentliga miljöer i kommunens tätorter, senast 2021. (Ansvarig nämnd kommunstyrelsen med stöd av tekniska nämnden)*
- Genomföra Håll Sveriges Rents skräpplockardagar i samarbete med VafabMiljö. (Ansvarig kommunstyrelsen med stöd av utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden)

* Kommunstyrelsen är huvudansvarig för aktiviteten, tekniska nämnden bidrar med sin kunskap om områden som kan vara lämpliga för skräpmätning samt vara behjälpliga med att köra ut material för skräpmätning. Skräpmätningarna genomförs med Håll Sverige Rents metod för skräpmätning och utförs av sommarjobbande ungdomar.

Ekonomiska konsekvenser

Kostnaderna för skräpmätningarna beräknas ligga på mellan 25 000 – 35 000 kronor. Sedan är det den nerlagda arbetstiden för personal på SBF och KLF, uppskattningsvis kan det röra sig om cirka 30 timmar där merparten ligger på KLF.

Kostnaderna för skräpplockardagarna är marginella, KLF tar emot och sammanställer anmälningar på vilka skolor och förskolor som vill delta och skickar detta till Håll Sverige Rent. Sedan distribuerar KLF material till skolor och förskolor med hjälp av internposten. Utbildningsförvaltningen bidrar med att skicka ut information via sina interna kanaler till kommunens skolor och förskolor om skräpplockardagarna.

Miljömässiga konsekvenser

Att minska nedskräpningen har bara positiva miljökonsekvenser.

Sociala konsekvenser

Minskad nedskräpning bidrar till en tryggare miljö.

Kommunledningsförvaltningens förslag till kommunfullmäktige

De föreslagna nedskräpningsmålen antas och läggs i Avfallsplan 2020-2030 och som gäller från och med 2020-11-01.

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beredning

Ärendet har beretts av arbetsutskottet den 15 september 2020 som lämnat förslag till beslut.

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till kommunfullmäktige

De föreslagna nedskräpningsmålen antas och läggs i Avfallsplan 2020-2030 och som gäller från och med 2020-11-01.

Yrkanden

Anders Wikman (NE) yrkar i första hand på återremiss och i andra hand enligt följande:

- 1) En första aktivitetsplan presenteras första halvåret 2021, med fokus på förebyggande arbete mot nedskräpning och utvecklad samverkan med företaget FTI. Skräpmätningen år 2021 kan vara en aktivitet i den aktivitetsplanen.

2) Utifrån resultatet av skräpmätningen presenteras en mätbar lägesbild av nedskräpningen och vid behov en uppdaterad aktivitetsplan under första halvåret 2022.

Beslutsgång

Ordförande finner att det finns ett yrkande om återremiss från Anders Wikman (NE). Ordförande finner även att det finns ett yrkande om ändringsförslag från Ander Wikman (NE) i det fall återremissyrkandet inte bifalles.

Ordföranden föreslår beslutsgången att först ställa återremissyrkandet mot att avgöra ärendet idag. Om yrkandet att avgöra ärendet idag bifalles ställs yrkandet om att bifalla arbetsutskottets förslag till beslut mot yrkandet om ändringsförslag.

Beslutsgången godkännes av kommunstyrelsen.

Ordföranden låter kommunstyrelsen ta ställning till återremissyrkandet.

Ordföranden finner att kommunstyrelsen bifaller att avgöra ärendet idag.

Ordföranden låter sedan kommunstyrelsen ta ställning till yrkandet om att bifalla arbetsutskottets förslag till beslut mot yrkandet om ändringsförslag från Anders Wikman (NE). Ordföranden finner att kommunstyrelsen bifaller arbetsutskottets förslag till beslut. Därmed har kommunstyrelsen bifallit arbetsutskottets förslag till beslut i sin helhet.

Kommunledningsförvaltningen
Camilla Wester
0171-62 54 42
camilla.wester@enkoping.se

Kommunstyrelsen

Nedskräpningsmål till avfallsplan

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige

De föreslagna nedskräpningsmålen antas och läggs i Avfallsplan 2020-2030 och som gäller från och med 2020-11-01.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

De negativa effekterna av nedskräpning är många och täcker hela begreppet hållbarhet – konsekvenserna är miljömässiga, social och ekonomiska. I arbete med att minska nedskräpningen är det därför viktigt att ha en helhetssyn.

I ett miljömålsperspektiv berörs framför allt miljökvalitetsmålen God bebyggd miljö, Hav i balans samt levande kust och skärgård och Levande sjöar och vattendrag. Skräpiga miljöer upplevs som otrevliga och otrygga av många människor. Studier visar att nedskräpande områden lätt hamnar i en negativ spiral som leder till ytterligare nedskräpning och andra problem som skadegörelse. Städningen medför dessutom betydande kostnader för kommunen och skattebetalarna.

De tre vanligaste förklaringarna till varför vi skräpar ner är (enligt Håll Sverige Rent):

1. Sociala normer – vi gör som andra gör och om de skräpar ner utan att det får konsekvenser blir det en signal om att det är okej att göra så. Är det redan skräpigt på en plats så är det större risk att fler skräpar ner där.
2. Bekvämlighet – en av tre som skräpar ner säger att de gjort de för att det inte fanns någon papperskorg i närheten. Var femte säger att det berodde på ren slöhet. Även om vi tycker att det är fel att skräpa ner så är vi också bekväma.
3. Otydligt ansvar – även om de flesta håller med om att det är vårt eget ansvar att ta hand om vårt skräp finns det situationer när vi tycker att det är mer okej att skräpa ner. På en konsert eller match där vi vet att någon

annan städar upp efteråt känns det mer okej att skräpa ner. Vi kan också tänka att det finns någon som kommer plocka upp vårt skräp på gator eller i en park.

Men vad är då skräp och nedskräpning? I *Naturvårdsverkets rapport 6551 – Strategiskt arbete för minskad nedskräpning* (vägledning för kommuner) står följande:

I vägledningen menar vi med begreppet nedskräpning:

- att slänga eller lämna föremål av olika karaktär på marken, t.ex. fimpar, godispapper, snabbmatsförpackningar, tuggummi, påsar, brukar, engångsgrillar, glas och plastflaskor etc. Även större föremål som t.ex. vitvaror, möbler och byggavfall omfattas, likaså organiskt avfall som t.ex. trädgårdsavfall.

Enköpings kommun har i dagsläget inte dokumenterat vetskap om var i kommunen nedskräpningen eventuellt är ett problem eller vilken typ av skräp som är det största problemet. För att kunna planera olika insatser exempelvis kampanjer måste en kartläggning göras för att få en ordentlig nuläges bild. Om vi har en nulägesbild så kan uppföljande skräpmätningar visa om de insatser och kampanjer som görs har effekt.

Varför mäta skräp? Skräpet får konsekvenser socialt, ekonomiskt och miljömässigt. Det förfular miljön, de kan skada människor och djur samt att det bidrar till otrygghet. Skräpmätningar ökar kunskapen om skräpet. Genom att möta skräp får vi ledtrådar om vilka åtgärder som behövs. På så sätt ökar också möjligheten att påverka aktörer som bidrar till nedskräpningen. Genom att mäta blir det också lättare att följa upp om åtgärderna har fungerat. Genom att mäta skräpet blir det också enklare att sätta upp och följa mätbara mål och se utvecklingen över tid. Mätningarna är också ett bra sätt att öka kunskapen om problemet hos allmänheten och uppmärksamma problemet. Resultaten kan användas som underlag för kampanjer och i kontakter med media.

Stiftelsen Håll Sverige rent har tagit fram metoder för skräpmätningar både för större tätorter, små tätorter, parker, valfritt område och för naturen.

Ärendets beredning

Avfallsplanen ska enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall (NFS 2017:2) innehålla en beskrivning av hur kommunen avser att arbeta för att begränsa och åtgärda nedskräpning. För detta arbete får inte intäkter från avfallstaxan användas, utan arbetet måste finansieras på annat sätt. Det åligger därför Enköpings kommun att beskriva sitt arbete med nedskräpning samt ta fram mål och aktiviteter..

Efter samtal med tjänstepersoner på samhällsbyggnadsförvaltningen arbetade kommunledningsförvaltningen fram ett förslag på delmål och aktiviteter till det övergripande nedskräpningsmålet 6.1 – *Nedskräpningen ska minska med 50 procent år 2030 jämfört med 2020*. Förslagen skickades ut till de två berörda nämnderna (Tekniska nämnden och Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden) den 21 april 2020. Båda nämnderna har inkommit med synpunkter. De inkomna synpunkterna har tagits i beaktande och förslaget arbetades om.

Förslaget med mål och aktiviteter för mål 6.1 ska läggas in i den antagna Avfallsplanen, se ärende KS2020/358.

Kommunledningsförvaltningens bedömning

Förslag på delmål och aktiviteter för mål 6.1 i Avfallsplan

Mål 6.1 Nedskräpningen ska minska med 50 % 2030 jämfört med 2020

Delmål

- Öka antalet skolor och förskolor som är med i Håll Sveriges rents skräpplockardagar (2019 var 9 skolor/förskolor anmälda). (Ansvarig nämnd är kommunstyrelsen med stöd av utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden och VafabMiljö)
- Presentera en mätbar lägesbild av nedskräpningen i kommunens tätorter, senast 2022. (Ansvarig nämnd kommunstyrelsen)
- Ta fram och anta en aktivitetsplan för minskad nedskräpning, senast 2023. (Ansvarig nämnd kommunstyrelsen med stöd av tekniska nämnden)

Aktiviteter

- Genomföra skräpmätningar i offentliga miljöer i kommunens tätorter, senast 2021. (Ansvarig nämnd kommunstyrelsen med stöd av tekniska nämnden)*
- Genomföra Håll Sveriges Rents skräpplockardagar i samarbete med VafabMiljö. (Ansvarig kommunstyrelsen med stöd av utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden)

* Kommunstyrelsen är huvudansvarig för aktiviteten, tekniska nämnden bidrar med sin kunskap om områden som kan vara lämpliga för skräpmätning samt vara behjälpliga med att köra ut material för skräpmätning. Skräpmätningarna genomförs med Håll Sverige Rents metod för skräpmätning och utförs av sommarjobbande ungdomar.

Ekonomiska konsekvenser

Kostnaderna för skräpmätningarna beräknas ligga på mellan 25 000 – 35 000 kronor. Sedan är det den nerlagda arbetstiden för personal på SBF och KLF, uppskattningsvis kan det röra sig om cirka 30 timmar där merparten ligger på KLF.

Kostnaderna för skräpplockardagarna är marginella, KLF tar emot och sammanställer anmälningar på vilka skolor och förskolor som vill delta och skickar detta till Håll Sverige Rent. Sedan distribuerar KLF material till skolor och förskolor med hjälp av internposten. Utbildningsförvaltningen bidrar med att skicka ut information via sina interna kanaler till kommunens skolor och förskolor om skräpplockardagarna.

Miljömässiga konsekvenser

Att minska nedskräpningen har bara positiva miljökonsekvenser.

Sociala konsekvenser

Minskad nedskräpning bidrar till en tryggare miljö.

Ulrika K Jansson
Kommundirektör
Enköpings kommun

Camilla Wester
Miljöstrateg
Enköpings kommun

Kopia till:
info@vafabmiljo.se, ange diarienummer 2020/0361-VKF.
Tekniska nämnden
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden.